

KÚRIA

Bfv.I.376/2013/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év június hó 11. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A hamis vád büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Battonyai Városi Bíróság 9.B.140/2010/45. számú ítéletét, valamint a Gyulai Törvényszék 2.Bf.295/2011/6. számú ítéletét a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s:

A Battonyai Városi Bíróság a 2011. április 11-én kihirdetett 9.B.140/2010/45. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki hamis vád büntetésében [Btk. 233. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés]; ezért egy év tíz hónapi börtönbüntetésre ítélte, melynek a végrehajtását három évi próbaidőre felfüggesztette. Kötelezte a terheltet négyezer-négyszáznyolcvan Ft bűnügyi költség megfizetésére.

Az első fokú bíróság által megállapított tényállás lényege szerint a terhelt a Battonyai Városi Ügyészségen 2009. november 19. napján tett feljelentést, amiben azt állította, hogy 2009 szeptemberében egy délelőttön közlekedett feleségével és kisfiukkal az általa vezetett tehergépkocsival, és eközben a vele szemben haladó, FF által vezetett tehergépkocsi bal oldali külső visszapillantó tükrével az általa vezetett jármű bal oldali külső visszapillantó tükre érintőlegesen összeütközött; FF a balesetet követően a helyszínről továbbhajtott anélkül, hogy odament volna hozzájuk és meggyőződött volna arról, mi történt.

A terhelt feljelentése alapján a Gyulai Városi Ügyészség 2009. év december hó 1. napján cserbenhagyás vétsége elkövetésének gyanúja miatt nyomozást rendelt el. A bűnügyben a Békéscsabai Rendőrkapitányság folytatta le a nyomozást 04010/29/2010.bü. szám alatt, amelyet a 2010. év március hó 10. napján kelt határozatával bűncselekmény hiányában megszüntetett,

megállapítva, hogy FF a cserbenhagyás vétségét nem követte el, mivel a segítségnyújtásról való meggyőződéshez szükséges megállási és tájékozódási kötelezettségének eleget tett.

A terhelt ezért a Battonyai Városi Ügyészségen tett feljelentésében hamisan vádolta FF-et hatóság előtt bűncselekmény - cserbenhagyás vétsége - elkövetésével.

Az ítélet indokolási részében emellett tényként rögzítette a városi bíróság, hogy "FI feljelentő az ügyészségen a hamis vád, a hamis tanúzás és a hatóság félrevezetésére történt figyelmeztetést követően előadta, hogy 2009. év szeptember hónap valamelyik napján, az önkormányzat előtt közlekedett, amikor vele szemben FF érkezett egy zárt kisteherautóval. Mellette ült testvérének a fia. FF az autójával elhagyta a saját sávját, átment a vádlottéba, aki annyira tudott jobbra húzódni, hogy az autója jobb oldali kerekei már lent voltak a fűvön. Amikor mellé ért FF, egy nagy csattanás hallatszott. A vádlott azonnal megállt és azt látta, hogy az autó bal oldali visszapillantó tükre széttört. FF is megállt. Mindhárman kiszálltak az autóból. A kisfia sírt, a felesége pedig hangosan megkérdezte FF-től, hogy „miért törtél az életünkre?."

A terhelt feljelentőként ezen jegyzőkönyvben akként nyilatkozott, hogy ő nem beszélt FF-el, aki beszállt az autójába és továbbhajtott a temető felé. Nyilatkozott továbbá arról, hogy F-el nem egyeztek meg, nem is beszéltek, ebből következően betétlapot sem töltöttek ki. Nem is tudtak, mert F a baleset helyszínéről elment anélkül, hogy odament volna és meggyőződött volna arról, hogy egyáltalán mi történt." (Elsőfokú ítélet 8. oldal utolsó, 9. oldal első bekezdése).

Bár nem a tényállási részben, hanem az indokolás más részében, azonban tényként rögzítette azt is a városi bíróság, hogy FF az ütközést követően megállt, autójából kiszállt, és megközelítve a vádlott járművét meggyőződött arról, hogy nem történt-e személyi sérülés, segítségnyújtásra szorul-e valaki és keletkezett-e anyagi kár; majd az okozott kár megtérítéséről is megállapodott a vádlottal, és miután személyi sérülést nem észlelt, jogszerűen hagyta el a helyszínt. Így a vádlott valótlannul állította, hogy FF nem győződött meg a helyszínen arról, mi is történt (első fokú ítélet 10. oldal hetedik és utolsó bekezdése).

Miután az állandó bírói gyakorlat szerint az ítéletszerkesztési hiba folytán nem a tényállásban, hanem az ítélet más részében rögzített tények is a tényállás részét képezik, a Kúria e tényeket is a jogerős ítéleti tényállás részének tekinti.

Az első fokú ítélet ellen a terhelt felmentése érdekében bejelentett fellebbezésre tekintettel másodfokon a Gyulai Törvényszék járt el.

A másodfokú eljárás során a Békés Megyei Főügyészség Bf.3534/2010/3. számú átiratában a terhelt felmentését indítványozta az ellene hamis vád miatt emelt vád alól, mert álláspontja szerint az ítélkezési gyakorlat értelmében nem valósul meg cserbenhagyás vétsége, ha a közúti baleset során csak kisebb anyagi kár keletkezett, és az utasok vagy kívülállók élete és testi épsége nem került közvetlen veszélybe, sőt, testi sérülés reális előidézésének hiányában a pusztán dologrongálódással járó baleset (ütközés) résztvevője a cserbenhagyás vétségét akkor sem követi el, ha a megállási és meggyőződési kötelezettségének nem tesz eleget. Erre tekintettel álláspontja szerint az ezt tartalmazó feljelentés sem értékelhető hamis vádat kimerítő tényállításként, emellett a minősített eset amiatt sem lenne a terhelt terhére megállapítható, mert a cserbenhagyás gyanúját a nyomozó hatóság hivatalos tudomása is cáfolta, így a nyomozás elrendelése (a büntetőeljárás megindítása) helyett a feljelentés elutasításának lett volna helye.

A másodfokon eljáró Gyulai Törvényszék 2012. január 17-én kihirdetett 2.Bf.295/2011/6. számú ítéletével az első fokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a terhelt börtönbüntetését egy évre enyhítette, a felfüggesztés próbaidejét kettő évre mérsékelve. Egyebekben az első fokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős bírósági határozatok ellen a terhelt védője a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjára alapozva felülvizsgálati indítványt terjesztett elő, melyben elsődlegesen a terhelt felmentésére, másodlagosan a jogerős ítélet megváltoztatására és a vádlott terhére megállapított bűncselekménynek a Btk. 233. § (1) bekezdése szerinti - azaz enyhébb - minősítésére tett indítványt.

Az indítványozó szerint a terhelt nem követte el a hamis vád büntettet, mivel eredeti feljelentésében azt adta elő, hogy FF a gépkocsijával megállt, a járműből kiszállt, tehát a terhelt terhére a hamis vád büntettének sem a hamis vádolással, sem a hamis bizonyíték szolgáltatásával megvalósuló fordulata nem állapítható meg. Az a körülmény pedig, hogy a nyomozóhatóság hibája folytán az ügyben büntetőeljárás indult - aminek a másodlagos kérelem szempontjából van jelentősége -, álláspontja szerint nem értékelhető a terhelt terhére.

A Legfőbb Ügyészség írásbeli nyilatkozatában (BF.722/2013.) a felülvizsgálati indítványt alaposnak tartotta.

Indítványában arra utalt, hogy a Btk. 238. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerinti hamis vád büntettét megvalósító cselekmény elkövetési magatartása, a vádolás tartalmát alkotó tényállítás két részből áll: a) annak állítása, hogy bűncselekmény történt; b) azt a megvádolt követte el. Ebből következően nem állapítható meg a hamis vád büntette, ha a valótlan tartalmú feljelentésben rögzített elkövetői magatartás nem valósítja meg valamely bűncselekmény törvényi tényállási elemeit.

Kifejtette, hogy a Btk. 190. §-a szerinti cserbenhagyás vétségének tényállásában szereplő baleset fogalmán nem csupán testi sérülést, halált, vagy anyagi kárt eredményező szerencsétlenséget kell érteni, hanem a közlekedés körében bekövetkezett olyan eseményt is, amely közvetlen veszélyhelyzetet idéz elő, és amelynek hatókörében egy vagy több személy tartózkodik (hivatkozott ennek kapcsán a BH.2002/131. szám alatt közzétett eseti döntésre); azonban a testi sérülés reális előidézésének hiányában a pusztán dologrongálódással járó baleset résztvevője a cserbenhagyás vétségét akkor sem követi el, ha a megállási és meggyőződési kötelezettségének nem tesz eleget. Ennek alátámasztására a Legfelsőbb Bíróság egy másik - a BH 2004/308. szám alatt közzétett - döntésre utalt.

Így álláspontja szerint a terhelt feljelentésében előadott cselekmény nem minősülhetett cserbenhagyás vétségének, mivel a két jármű bal oldali visszapillantó tükre csupán érintőlegesen ütközött, ebből következően a sérülés bekövetkezésének lehetőségével nem kellett számolni; következésképpen a terhelt bűnösségének megállapítása hamis vád büntettében büntető anyagi jogi szabályba ütközött.

Ezért indítványozta, hogy a Kúria a Be. 427. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján a Gyulai Törvényszék 2.Bf.295/2011/6. számú ítéletét változtassa meg, és hozzon a törvénynek megfelelő határozatot.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

Miután az indítvány ilyen szabálysértésre utalt, a megtámadott határozatokat a Kúria - a Be. 423. § (4) bekezdésében írtaknak megfelelően a felülvizsgálati indítványban megjelölt ok alapján - felülbírálta; emellett figyelemmel volt ugyanezen törvényhely (5) bekezdésére tekintettel a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező esetleges eljárási szabálysértésekre is.

Ilyen eljárási szabálysértést azonban nem észlelt sem az első, sem a másodfokú bíróság eljárásában.

A felülvizsgálati indítvány nem megalapozott.

A Be. 423. § (1) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó; ez a tényállás a felülvizsgálati indítványban nem támadható.

Az ekként irányadó tényállás szerint a vád tárgyát képező feljelentésben az szerepel, hogy FF az érintőleges ütközést követően a helyszínről továbbhajtott anélkül, hogy odament volna az ütközéssel érintett gépkocsihoz és meggyőződött volna arról, hogy mi történt.

A Btk. 190. §-a szerint a cserbenhagyás vétségét az a balesettel érintett jármű vezetője követi el, aki a helyszínen nem áll meg, illetőleg onnan eltávozik, mielőtt meggyőződne arról, hogy valaki megsérült-e, avagy az életét vagy testi épségét közvetlenül fenyegető veszély miatt segítségnyújtásra szorul-e.

Az irányadó tényállás szerint két jármű ütközött egymással, ha érintőlegesen is.

Helytállóan hivatkozott a Legfőbb Ügyészség arra, hogy az állandó bírói gyakorlat szerint - amit az általa felhívott BH 2002/131. szám alatt közzétett eseti döntés is tükröz - a baleset fogalmán nem csupán testi sérülést, halált, vagy anyagi kárt eredményező szerencsétlenséget kell érteni, hanem a közlekedés körében bekövetkezett olyan eseményt is, amely közvetlen veszélyhelyzetet idéz elő, és amelynek hatókörében egy vagy több személy tartózkodik.

Az is kétségtelen, hogy a Legfelsőbb Bíróság általa felhívott másik eseti döntése szerint a testi sérülés reális előidézésének hiányában a pusztán dologrongálódással járó baleset résztvevője a cserbenhagyás vétségét akkor sem követi el, ha a megállási és meggyőződési kötelezettségének nem tesz eleget. Ugyanakkor a Kúria a BH 2013/34. szám alatt közzétett határozatában kifejtette: a cserbenhagyásnak az előző döntésben kifejtettek szerinti megítélése kivételes, miután továbbra is az tekintendő tipikusnak, hogy a balesettel érintett jármű vezetője köteles megállni és meggyőződni arról, nincs-e a másik kocsiban sérült vagy segítségre szoruló személy.

A kifejtettekre figyelemmel a terhelt és a FF által vezetett gépkocsik ütközése után a balesettel érintett járművek vezetőinek kötelességük volt megállni és meggyőződni arról: nem történt-e személyi sérülés, illetve nem szorul-e segítségnyújtásra valaki.

Ezért akkor, ha a terhelt által a feljelentésben állítottak megfeleltek volna a valóságnak, azzal FF elkövette volna a cserbenhagyás vétségét.

Mindezek mellett ennek csak akkor lenne jelentősége, ha a büntetőeljárás során a feljelentett személynek a cserbenhagyás vétsége miatti büntetőjogi felelősségéről kellene a bíróságnak döntenie.

Kétségtelen, hogy a hamis vád bűncselekményének megállapításához az szükséges, hogy az abban szereplő cselekmény bűncselekmény legyen. Azonban csak az olyan vád alkalmatlan arra, hogy büntetőeljárás alapjául szolgáljon, amelyik nyilvánvalóan alaptalan; amennyiben a feljelentés elutasítására azért kerül sor, mert ugyan a feljelentésben szereplő cselekmény önmagában megvalósítaná valamely bűncselekmény törvényi tényállását, azonban az ügyésznek tudomása van egyéb olyan körülményről, amelyre tekintettel a feljelentett személy büntetőjogi felelőssége nem lenne megállapítható, és ezért kell a feljelentést elutasítani, ez a hamis vád bűncselekményének megállapíthatóságát nem érinti. Azaz a vád ténybeli hamisságát nem érinti az, hogy az esetlegesen annak alapján indított eljárásban eljárást megszüntető végzés vagy felmentő ítélet születik azért, mert a vád tárgyává tett cselekmény nem bűncselekmény.

Márpedig az az állítás, hogy a balesettel érintett jármű vezetője nem tesz eleget meggyőződési kötelezettségének, objektíve alkalmas a cserbenhagyás bűncselekményének megállapítására.

Így nem tévedtek az eljáró bíróságok, amikor a terhelt bűnösségét megállapították.

Bár a védő nem hivatkozott indítványában a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerinti felülvizsgálati okra, azonban vitatta a bűncselekmény minősítését is, egyezően a Legfőbb Ügyészség álláspontjával.

Ezért a felülvizsgálatot a Kúria ezen okra is kiterjesztette.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerint felülvizsgálati ok, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt a bíróság törvénysértő büntetést szabott ki.

A terhelt terhére megállapított bűncselekmény minősítése azonban törvényes.

A hamis vád büntette a Btk. 233. § (2) bekezdése szerint büntetendő akkor, ha a hamis vád alapján büntetőeljárás indult.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt feljelentése alapján nyomozást rendelt el a rendőrség, és a nyomozás során került csak sor az eljárás megszüntetésére. Így nem vitás, hogy a Be. 164. § (1) bekezdésére figyelemmel a büntetőeljárás megindult.

A terhelt cselekménye csak akkor minősülhetne a Btk. 233. § (1) bekezdés a) pontja szerint, azaz a hamis vád büntettének alapeseteként, ha a feljelentését elutasították volna.

Az, hogy az ügyészségnek a rendelkezésére álló adatok alapján esetlegesen el kellett volna utasítania a feljelentést, ezen a tényen nem változtat. A minősített eset megállapításának feltétele - a büntetőeljárás megindulása - objektív feltétel; amennyiben a vád hamis, e feltétel mellett - annak szubjektív vizsgálata nélkül is - súlyosabban minősül a cselekmény.

Így a cselekmény minősítése törvényes, és a büntetés kiszabása során nem sértettek meg az eljáró bíróságok egyéb anyagi jogi szabályt sem.

Ezért a Kúria a megtámadott határozatokat a Be. 426.§-ára figyelemmel hatályában fenntartotta.

Az ismételt indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontján, valamint a

418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Kúria az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2013. június 11.

Dr. Mészár Róza s. k. a tanács elnöke, Dr. Vaskuti András s. k. előadó bíró, Dr. Soós László s. k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő
MTné